

Jenni Meriläinen

**KARTOITUS TYÖELÄMÄYHTEISTYÖSTÄ OULUN SEUDUN
AMMATTIKORKEAKOULUN LIIKETALouden YKSIKÖN JA
OULUSSA TOIMIVIEN FINANSSIALAN YRITYSTEN VÄLILLÄ**

**KARTOITUS TYÖELÄMÄYHTEISTYÖSTÄ OULUN SEUDUN
AMMATTIKORKEAKOULUN LIIKETALouden YKSIKÖN JA
OULUSSA TOIMIVIEN FINANSSIALAN YRITYSTEN VÄLILLÄ**

Jenni Meriläinen
Opinnäytetyö
Syksy 2012
Liiketalouden koulutusohjelma
Oulun seudun
ammattikorkeakoulu

TIIVISTELMÄ

Oulun seudun ammattikorkeakoulu
Liiketalouden koulutusohjelma

Tekijä: Jenni Meriläinen

Opinnäytetyön nimi: Kartoitus työelämäyhteistyöstä Oulun seudun ammattikorkeakoulun Liiketalouden yksikön ja Oulussa toimivien finanssialan yritysten välillä

Työn ohjaaja: Matti Sippola

Työn valmistumislukukausi ja –vuosi: Syksy 2012 Sivumäärä: 44 + 2

Tämän opinnäytetyön tavoitteena oli tarkastella Oulun seudun ammattikorkeakoulun Liiketalouden yksikön sekä Oulun alueella toimivien finanssialan yritysten välistä työelämäyhteistyötä. Työelämäyhteistyötä tutkittiin yrityksen näkökulmasta. Tavoitteena oli löytää mikä yhteistyössä on hyödyllisintä ja mitä yhteistyössä olisi kehitettävää.

Teoriaperustassa määriteltiin finanssialan ja työelämäyhteistyön käsitteet. Työelämäyhteistyö tässä tutkimuksessa koostui työelämän, opiskelijoiden, opettajien sekä koulun välisestä vuorovaikutussuhteesta. Finanssiala käsittää pankit ja vakuutusyhtiöt. Teoriaperustassa esiteltiin myös työelämäyhteistyön erilaisia muotoja.

Tässä opinnäytetyössä tutkimusaineisto koottiin kvalitatiivista tutkimusmenetelmää hyödyntäen. Tutkimukseen valituille henkilöille lähetettiin sähköpostitse kyselylomake, joka oli muotoiltu kaikille vastaajille samanlaiseksi. Aihetta rajattiin niin, että haastateltaviksi valittiin ne henkilöt, joilla oli jo aikaisempaa kokemusta työelämäyhteistyöstä Liiketalouden yksikön kanssa ja aihetta käsiteltiin pelkästään yrityksen näkökulmasta.

Tutkimuksesta kävi ilmi, että ammattiharjoittelu on yritystä hyödyntävin työelämäyhteistyön muoto. Toiseksi hyödyllisimpänä muotona pidettiin opinnäytetyötä. Tärkeimpänä kehityskohtana nousi esille harjoittelun ajankohta, sillä yritykset tarvitsisivat harjoittelijoita muulloinkin kuin syksyllä. Työelämäyhteistyö on aihealueena niin laaja, että jatkotutkimuksia voisi tehdä esimerkiksi eri yhteistyömuodoista eri osapuolia hyödyntäen. Jatkotutkimuksena voitaisi tutkia myös niitä henkilöitä, joilla ei ole vielä kokemusta yhteistyöstä.

Asiasanat: ammattiharjoittelu, finanssiala, opinnäytetyö, työelämäyhteistyö

ABSTRACT

Oulu University of Applied Sciences
Degree Programme in Business Economics

Author: Jenni Meriläinen

Title of thesis: Research working life co-operation between Oulu University of Applied Sciences Degree Programme in Business Economics and in the financial sector in region of Oulu

Supervisor: Matti Sippola

Term and year of submitting thesis: Autumn 2012   Number of pages: 44 + 2

The aim of this thesis was to examine working life co-operation of the Oulu University of Applied Sciences and in the financial sector in region of Oulu. This thesis was conducted from the perspective of the company. The aim was to find what in the working life co-operation is useful and what could be improved.

The theory of this thesis consisted the definition of the financial sector and concepts of working life co-operation. The working life co-operation consist the interaction between working life, students, teachers and school. Financial sector includes banks and insurance companies. In the theory section was also presented different forms of working life co-operation.

Qualitative research was made by e-mail questionnaire. Selected individuals was sent questionnaire which was formulated exact the same for every respondent. To this thesis were only chosen those who had experience of working life co-operation.

This survey revealed that the most useful form in working life co-operation were the practical training. The second useful form was the thesis. The most important target for development was the timing of practical training. Companies need trainers also in the spring time.

Working life co-operation is extensive subject, so there should be found more to survey. There could research different forms of working life co-operation and people who hadn't had experience of co-operation.

Keywords: practical training, financial sector, thesis, working life co-operation

SISÄLLYS

1	JOHDANTO.....	6
2	FINANSSIALA	9
	2.1 Pankit.....	10
	2.2 Vakuutusyhtiöt.....	11
3	TYÖELÄMÄYHTEISTYÖN NÄKYVYYS ERI SIDOSRYHMISSÄ	13
	3.1 Työnantaja.....	14
	3.2 Opiskelijat & opettajat	15
	3.3 Koulutus	18
4	TYÖELÄMÄYHTEISTYÖN MUODOT	21
	4.1 Opinnäytetyö.....	21
	4.2 Harjoittelu.....	22
	4.3 Projektiooppiminen.....	23
	4.4 Rekrytointipalvelut.....	24
	4.5 Alumnitoiminta.....	25
	4.6 Tutkimus- ja kehitystyö.....	26
5	TUTKIMUKSEN TOTEUTTAMINEN	28
	5.1 Tutkimusmenetelmät.....	29
	5.2 Tutkimuksen suorittaminen	30
6	TUTKIMUSTULOKSET JA JOHTOPÄÄTÖKSET	32
	6.1 Yhteistyömuodot	32
	6.2 Opiskelijat	34
	6.3 Opettajat.....	36
	6.4 Liiketalouden yksikkö	37
7	POHDINTA.....	38
	LÄHTEET	41
	LIITTEET	45

1 JOHDANTO

Opinnäytetyö haluttiin tehdä tekijän kiinnostuksesta johtuen pankki- tai vakuutuslalle. Koska toimeksiantajaa ei työlle löytynyt, opinnäytetyön aihetta etsiessä eteen tuli Oulun seudun ammattikorkeakoulun Liiketalouden yksikössä toteutettu EU-rahoitteinen Strategialähtöinen liiketoimintaosaamisen kehittäminen –hanke (SLK). SLK-projekti on tehnyt kaksi tilastollista tutkimusta työelämäyhteistyöstä ja tutkinut yhteistyötä Oulun seudun ammattikorkeakoulun Liiketalouden yksikön ja Oulun alueella toimivien yritysten välillä. Työelämäyhteistyötä on tutkittu myös Liiketalouden yksikön opiskelijoiden näkökulmasta. Koska opinnäytetyö haluttiin tehdä laadullisena tutkimuksena, olivat nämä kaksi tilastollista tutkimusta hyvä pohja tätä opinnäytetyötä ajatellen.

Työelämäyhteistyön kehittäminen on ajankohtainen tarkasteltava aihe, ja työelämän vuorovaikutuksen lisääminen onkin monen ammattikorkeakoulun jatkuvana tavoitteena. Opetusministeriön kehittämissuunnitelman mukaan on tärkeää, että opiskelijoilla olisi jo opintojensa aikana mahdollista tutustua mahdollisiin tuleviin työtehtäviin ja että koulutuksen sisällöissä voitaisiin riittävästi ennakoida työelämän tulevia osaamistarpeita. Kehittämissuunnitelman mukaan yhteistyötä tuettaisiin parhaiten panostamalla harjoitteluun, sekä kytkemällä opinnäytetyöt työelämän tarpeita palveleviin erilaisiin tutkimus- ja kehitystyöhankkeisiin. (Opetusministeriö 2008, hakupäivä 18.1.2011.)

Opetusministeriön mukaan korkeakoulujen tarjoaman koulutuksen ajantasaisuus tulisi turvata niin, että se parhaalla mahdollisella tavalla palvelee työelämän jatkuvasti muuttuvia osaamistarpeita, joka tulisi näkyä erityisesti opintojen sisällöissä. Ammattikorkeakoulujen tulee huolehtia opetussuunnitelmissa ja opintojen ohjauksessa siitä, että opiskelijoiden työelämäyhteydet syvenevät systemaattisesti opintojen aikana. Työelämälähtöinen tutkimus- ja kehitystyö tulisi kytkeä tiiviimiin osaksi opetusta

ja työelämää, sekä alueen yritysten välisiä vuorovaikutussuhteita tulisi kehittää jatkuvasti. (Opetusministeriö 2008, hakupäivä 18.1.2011.)

Myös Oulun seudun ammattikorkeakoulun Liiketalouden yksikön toiminnassa työelämäyhteistyöllä on tärkeä asema. Työelämäyhteistyön merkitys on huomioitu Oulun seudun ammattikorkeakoulun visiossa seuraavanlaisesti: ”Oamk tunnetaan yrityksistä ja työnantajia lähellä toimivana, elinkeinoelämän tarpeita kuuntelevana innovatiivisena toimijana” (Oulun seudun ammattikorkeakoulu 2011a, hakupäivä 13.7.2011).

Tämän opinnäytetyön tavoitteena on tarkastella Oulun seudun ammattikorkeakoulun Liiketalouden yksikön ja Oulun alueella toimivien finanssialan yritysten välistä työelämäyhteistyötä yrityksen näkökulmasta katsottuna. Tavoitteena on löytää mikä yhteistyössä on hyödyllisintä, ja mitä kehitettävää yhteistyössä on.

Opinnäytetyössä on pyritty vastaamaan yhteen päätutkimusongelmaan, jonka apuna on käytetty kahta eri alatutkimusongelmaa.

Päätutkimusongelmana on:

- Millaisena finanssialan yhteyshenkilöt kokevat nykyisen työelämäyhteistyön Liiketalouden yksikön kanssa?

Alatutkimusongelmina:

- Mistä yhteistyömuodoista koetaan eniten olevan hyötyä ja mistä vähiten?
- Mitä kehitettävää yhteistyössä on?

Tämän tutkimuksen teoriaperusta, kappaleet 2 - 4, koostuu finanssialan ja työelämäyhteistyön sekä erilaisten yhteistyömuotojen määrittelemisestä. Teoriaperustan haasteellisuutta toi etenkin työelämäyhteistyön käsitteen määrittelemisen. Useiden lähteiden ja tutkimuksien perusteella käsite työelämäyhteistyö on hyvin hajanainen. Tässä tutkimuksessa työelämäyhteistyö koostuu ammattikorkeakoulun, sen opettajien, oppilaiden sekä työelämän

henkilöiden välisestä vuorovaikutussuhteesta. Vuorovaikutussuhde koostuu näiden kaikkien osapuolten välisestä tiedon jaosta, uudelleen oppimisesta, sekä toisen osapuolen hyödyntämisestä.

Opinnäytetyön aihetta tarkastellaan työelämän yhteyshenkilöiden näkökulmasta. Työelämäyhteistyötä voi käsitellä koulun, opettajan, oppilaan sekä yrityksen kannalta katsottuna. Opinnäytetyöstä olisi tullut liian laaja, jos näitä kaikkia osapuolia olisi tässä tutkimuksessa tarkasteltu. Rajausta tehdessä tuli myös huomioida, mikä toimiala tutkimukseen valitaan, sillä toimialoja on monia joiden kanssa Liiketalouden yksikkö tekee yhteistyötä. Finanssialan valinta toimialaksi oli luonteva, sillä tekijällä on alalta useamman vuoden työkokemus.

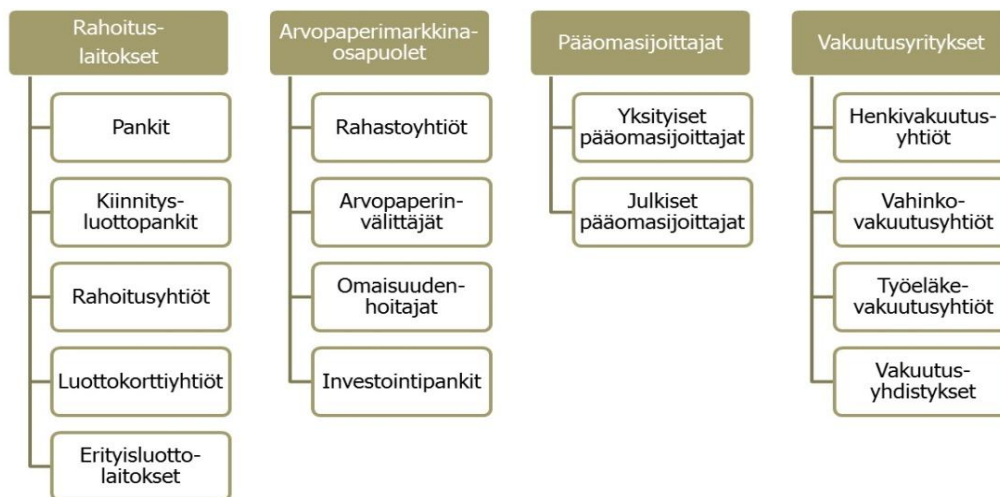
Liiketalouden yksikön yrityspalvelusihteeriltä Päivikki Kaakiselta saadun listan perusteella finanssialalta yhteyshenkilöitä löytyi yhteensä kahdeksan henkilöä, joista jokainen työskentelee eri toimipisteissä. Kaikilla näillä henkilöillä on kokemusta yhteistyöstä Liiketalouden yksikön kanssa. Koska opinnäytetyössä pyritään löytämään kehityskohtia nykyiselle yhteistyölle ja parantamaan mahdollisia puutoksia, ei tutkimukseen otettu henkilöitä finanssialalta jos aikaisempaa kokemusta ei ollut. Näin ollen rajaus oli helppo soveltaa nykyisiin yhteyshenkilöihin.

Tutkimus on toteutettu kvalitatiivista tutkimusmenetelmää hyödyntäen. Tutkimuksen analysoitava aineisto kerättiin kyselymenetelmällä. Kaikille tutkimukseen valituille henkilöille lähetettiin kyselylomake sähköpostitse. Kappaleessa 5 tarkennetaan tutkimuksen toteuttaminen ja tutkimuksen suorittaminen. Tutkimuksesta saadut tulokset ja johtopäätökset käsitellään kappaleessa 6, ja tutkimuksen pohdinta-osuus on kappaleessa 7.

2 FINANSSIALA

Finanssialalla tarkoitetaan Suomessa yrityksiä, jotka tarjoavat asiakkailleen monipuolisia pankki-, vakuutus- ja rahoituspalveluja. Tänä päivänä eri toimijoiden tarjoamat palvelut ovat suurelta osin päällekkäisiä, ja monista pankki- sekä vakuutusryhmistä käytetäänkin nimitystä finanssikonserni. Finanssikonsernista saman katon alta voi saada monipuolista palvelua niin pankkiasioihin, sijoittamiseen kuin vakuutusasioihin. Alla olevassa kuviossa on selkeytetty kuinka finanssialalla toimijat on määriteltä:

KUVIO 1. (Finanssialan Keskusliitto 2011a, hakupäivä 19.7.2011).

Finanssialan toimijat on jaettu Finanssialan Keskusliiton mukaan neljään eri pääkategoriaan: rahoituslaitoksiin, arvopaperimarkkinaosapuoliin, pääomasijoittajiin sekä vakuutusyrityksiin (Finanssialan Keskusliitto 2011a, hakupäivä 19.7.2011). Vaikka finanssialan toimijat on jaoteltu eri ryhmiin, erityyppisten rahoituspalveluja tarjoavien yritysten toimialarajat eivät ole enää yhtä selviä kuin aikaisemmin. Esimerkiksi vakuutuslaitokset ja rahoitusyhtiöt toimivat nykyään pankkien kanssa osin samoilla markkinoilla. Laajasti ymmärrettynä kaikki pankki-, vakuutus- ja sijoituspalveluyritysten palvelut kuuluvat samaan finanssipalveluiden tuoteryhmään (Kontkanen 2009, 22).

Tässä tutkimuksessa keskitytään pankkeihin sekä vakuutusyhtiöihin, joiden kanssa Oulun seudun ammattikorkeakoulun Liiketalouden yksiköllä on aikaisempaa kokemusta työelämäyhteistyöstä. Seuraavissa kappaleissa on kerrottu pääpiirteittäin pankkien sekä vakuutusyhtiöiden toimintavoista. Kappaleessa 2.1 esitellään pankkien toimintatavat sekä kappaleessa 2.2 käsitellään vakuutusyhtiöiden toimintaa.

2.1 Pankit

Niin Suomessa kuin muuallakin Euroopan Unionissa on omaksuttu yleis- eli universaalipankin periaate. Yleispankki oikeuttaa toimintaa kaikilla perinteisillä pankkitoiminnan aloilla, johon luetaan mukaan myös arvopaperitoiminta sekä vakuutustoiminta. Kehitys on kulkenut pankki-käsitteen sisällön muuttumisesta perinteisestä pankista laajan tuotevalikoiman finanssialan yritykseksi. Ulkomaalaisomistus on myös lisääntynyt alalla. Perinteisestä pankkitoiminnasta voidaan kuitenkin erottaa pankin kolme keskeisintä päätehtävää: rahoituksen välitys ja siihen liittyvät palvelut, maksuliike sekä riskien hallintaan liittyvät palvelut. (Kontkanen 2009, 12.)

Pankeilla on keskeinen tehtävä rahoituksen välityksessä rahoitusmarkkinoilla ja koko kansantaloudessa. Pankit myöntävät luottoja yksityisille, yrityksille ja julkisyhteisöille ja vastaanottavat talletuksia, sekä huolehtivat asiakkaiden sijoitus- ja rahoitustarpeista sekä varallisuuden hoitamisesta. Tärkeä osa pankkitoimintaa on tehokas maksujenvälitys niin kotimaassa kuin kansainvälisestikin nopeasti, ja mahdollisimman vähin kustannuksin. Toimiva maksujenvälitys on välttämätön edellytys markkinatalouden toiminnalle. Riskien hallinnan keskeisessä asemassa ovat korko- ja valuuttakurssiriskeiltä suojautumista palvelevat tuotteet, samoin kuin riskien hajauttamista koskevat palvelut. (Kontkanen 2009, 13.)

Suomessa toimi vuoden 2011 lopussa yhteensä 310 talletuspankkia. Pankkien lukumäärä oli suurempi vuonna 2010, jolloin pankkeja oli vielä yhteensä 325.

Lukumäärän vähentyminen johtui lähinnä Osuuspankkien ja Säästöpankkien keskinäisistä sulautumisista. Suomessa toimivien pankkien joukossa on kotimaisia talletuspankkeja, ulkomaisten luottolaitosten sivuliikkeitä ja tytäryhtiöitä sekä investointipankkeja. Keskeisin pankkien toimintaa säätelevä laki on Laki luottolaitostoiminnasta. Finanssivalvonta valvoo, että Suomessa toimivat pankit toimivat lakien ja määräysten mukaan, ja että pankkien vakavaraisuus säilyy hyvällä tasolla. (Finanssialan Keskusliitto 2012b, hakupäivä 21.8.2012.)

Finanssikonserniin kuuluu talletuspankin lisäksi muita finanssialalla toimivia yhtiöitä, kuten esimerkiksi rahastoyhtiö, rahoitusyhtiö, henkivakuutusyhtiö, vahinkovakuutusyhtiö ja eläkevakuutusyhtiö. Pankkien ja vakuutusyhtiöiden väliset yhteistoimintasopimukset mahdollistavat yhtiöiden jakeluverkkojen hyödyntämisen ja tuotteiden ristiin myynnin. (Finanssialan Keskusliitto 2012b, hakupäivä 21.8.2012.)

2.2 Vakuutusyhtiöt

Vakuutuksen tehtävänä on turvata ihmisten, yritysten sekä yhteisöjen elämää ja taloudellista toimintaa. Vakuutuksilla tasataan myös erilaisten vahinkojen taloudellisia seurauksia. Vakuutusyhtiöt jaotellaan toimialan mukaisesti vahinko-, henki- ja työeläkevakuutus-yhtiöihin. Vakuutusyhtiöt ovat yhtiömuodoltaan joko keskinäisiä tai osakeyhtiöitä. Myös vakuutusyhtiöiden toimintaa valvoo Finanssivalvonta. (Finanssialan Keskusliitto 2012c, hakupäivä 21.8.2012.)

Suomessa toimi vuoden 2011 lopussa 39 kotimaista vakuutusyhtiötä, joista vahinko- ja jälleenvakuutusyhtiöitä oli 21, henkivakuutusyhtiöitä 11 ja työeläkevakuutusyhtiöitä 7. Vakuutusyhdistyksiä oli 60 sekä ulkomaisten vakuutusyhtiöiden sivukonttoreita oli 29. Näiden lisäksi 623 ulkomaista yhtiötä tarjosi vakuutuspalveluita rajan yli. (Finanssialan Keskusliitto 2012c, hakupäivä 21.8.2012.)

Suomen vakuutusmarkkinoiden erityispiirre on lakisääteisten vakuutusten merkittävä rooli. Lakisääteisiin vakuutuksiin luetaan esimerkiksi suomalaiseen sosiaaliturvaan kuuluvat työeläkevakuutus ja lakisääteinen tapaturmavakuutus. Muita lakisääteisiä vakuutuksia ovat liikennevakuutus ja ympäristövakuutus. Suomessa vakuutusten käyttö on yleistä ja vakuutusmarkkinat ovat kehittyneet vakuutusten yleistyessä. Lähes puolet suomalaisista pitää vapaaehtoisia vakuutuksia välttämättöminä. Vapaaehtoisista vakuutuksista yleisin on kotivakuutus; yli 80 prosentilla kotitalouksista on kotivakuutus. Suomalaiset kuitenkin vakuuttavat yleisemmin paremmin omaisuutensa kuin itsensä. (Finanssialan Keskusliitto 2012c, hakupäivä 21.8.2012.)

3 TYÖELÄMÄYHTEISTYÖN NÄKYVYYS ERI SIDOSRYHMISSÄ

Työelämäyhteistyöllä tarkoitetaan tässä tutkimuksessa ammattikorkeakoulun, opettajien, opiskelijoiden ja työelämän henkilöiden välisiä vuorovaikutussuhteita, sekä niihin vaikuttavia tekijöitä. Vuorovaikutussuhteisiin vaikuttavat esimerkiksi koulun tunnettuus, opiskelijoiden opitut tiedot ja taidot, opettajien kontaktit työelämään sekä työpaikkojen tarjoamat käytännön haasteet. Työelämäyhteistyön tulisi hyödyntää kaikkia osapuolia: koulua, opiskelijoita, työelämää. Yhteistyön tulisi tarjota ammatillisia kehityshaasteita etenkin opiskelijoille.

Ammattikorkeakoulujen perustamisesta lähtien tiedon hankintataidot, uusien asioiden kriittinen arviointi ja erilaiset oppimisen prosessit saivat aiempaa tärkeämmän aseman oppilaitosten toiminnassa (Rask 2002, 37). Käytännönläheisyys ammattikorkeakoulussa on tärkeä toimintatapa koulutusjärjestelmälle. Tämä on myös otettu huomioon ammattikorkeakoululaissa, jossa työelämäyhteistyön käsite on määritelty seuraavasti: Ammattikorkeakoulujen tehtävänä on edistää opiskelijan elinikäistä oppimista, valmentaa opiskelija työelämän haasteisiin sekä ammatillisiin asiantuntijatehtäviin. Ammattikorkeakoulujen tulee olla myös tehtäviään suorittaessaan yhteistyössä oman alueen elinkeino- ja muun työelämän kanssa. (Ammattikorkeakoululaki 9.5.2003/351.)

Seuraavissa kappaleissa on esitelty kuinka työelämäyhteistyö näkyy eri sidosryhmissä. Kappaleessa 3.1 esitellään työelämäyhteistyötä työnantajan näkökulmasta, kappaleessa 3.2 selvitetään yhteistyön näkyvyys opiskelijoiden ja opettajien keskuudessa, sekä viimeisessä kappaleessa 3.3 on käsitelty työelämäyhteistyö koulutuksen näkökulmasta.

3.1 Työnantaja

Alati muuttuvassa työelämässä ammatillinen kasvu on katkeamaton oppimisprosessi, jossa olemassa olevan henkilöstön täytyy kehittää osaamistaan. Yritysten ensisijainen motivaatio ammattikorkeakoulujen kanssa yhteistyössä toimimiseen liittyykin tulevaisuuden tarpeeseen rekrytoida osaavaa työvoimaa. Yritysten tavoitteena on saada käsiinsä uusia työntekijöitä, jotka omaavat tarvittavat perustaidot ja jotka kykenevät kehittymään alan kehityssuuntien mukaan sekä pystyvät ennakoimaan tulevia muutoksia. Uusilta työntekijöiltä odotetaan myös itsensä kehittämisen kykyä sekä uuden tekniikan ja toimintamallien nopeaa omaksumista. (Marttila 2008, 73.)

Yritykset näkevät ammattikorkeakoulujen vahvuuden yliopistoihin verrattuna käytännönläheisessä kouluttautumisessa. Ammattikorkeakoulut koetaan oppilaitoksina, joista valmistuneet opiskelijat on helppo sijoittaa eritasoisiin asiantuntijatehtäviin, sillä ammattikorkeakoulussa opiskelu on käytännönläheisempää kuin yliopistossa opiskeleminen. Ammattikorkeakoulutuksen aikana on mahdollista luoda kontakteja työelämään erilaisten työelämään sidottujen projektien myötä. Yritykset osaavatkin jo hyödyntää ammattikorkeakoulujen palveluita ja voivat teettää opiskelijoilla erilaisia tutkimustöitä, kuten asiakastyytyväisyyskyselyitä ja opinnäytetöitä. (Marttila 2008, 78,85.)

Koska yritykset tarvitsevat tulevaisuudessa ammattitaitoista ja osaavaa työvoimaa, olisi suotavaa, että yritykset pääsisivät vaikuttamaan ammattikorkeakoulujen opetukseen, opetussuunnitelmien laadintaan sekä mahdollisesti osallistumaan ammattikorkeakoulujen toimintaan esimerkiksi luennoitsijoina. Ammattikorkeakoulujen olisi tärkeä muistuttaa oman alueen yrityksiä siitä, millaisia palveluita ja osaamista ammattikorkeakoulut tarjoavat. Ammattikorkeakoulujen tulisi myös aktiivisemmin ja selkeämmin ilmaista työelämälle ammattikorkeakoulun toimintatavoista, opetussuunnitelmista, tutkimuksista sekä erityyppisistä yhteistyömahdollisuuksista, sillä monet

yritykset eivät välttämättä tiedä millaista yhteistyötä alueen ammattikorkeakoulut tarjoavat. (Marttila 2008, 81-85.)

Nopeat muutokset työelämässä ovat johtaneet siihen, että koulun ja työelämän välistä yhteistyötä halutaan kehittää. Kouluympäristössä tapahtuvan oppimisen lisäksi oppimisympäristö -käsitettä on haluttu laajentaa siten, että konkreettista tietoa ja taitoa hankitaan myös koulun ulkopuolelta, niin että opiskelija kokee myös aidossa työympäristössä oppimisen. Työelämän vaatimuksesta aidot kokemukset työelämästä nähdään jo välttämättöminä esimerkiksi uutta henkilöstöä rekrytoitaessa. (Vesterinen 2001, hakupäivä 13.7.2011.)

Opetusministeriön kehittämissuunnitelman mukaan osaavan työvoiman saatavuuden turvaaminen muodostuu väestön ikärakenteen muutoksen takia haastavammaksi vuosikymmenen alusta aina vuoteen 2030 saakka. Työelämästä poistuvien määrä on vuositasolla 11 000–12 000 henkeä suurempi kuin työkään tulevien nuorisokäluokkien koko. Työvoiman tarjonnan pienentyessä työelämän koulutustarpeiden määrällisten ja laadullisten tarpeiden ennakkoinnin merkitys kasvaa. Samalla koulutusjärjestelmän joustavuutta ja kykyä vastata muuttuviin tarpeisiin tulee lisätä. Työelämän muutokset ovat nopeita ja niihin vastaaminen koulutuspoliittisilla päätöksillä voi jossain tapauksissa olla mahdotonta. (Opetusministeriö 2008, hakupäivä 18.1.2011.)

3.2 Opiskelijat & opettajat

Opiskelijalle työelämäyhteistyö osoittautuu parhaiten opintojen työelämälähtöisyytenä, joista yleisimmät ja näkyvimvät muodot ovat opinnäytetyö, harjoittelu sekä opiskeluissa suoritettavat työelämälähtöiset projektit. Työelämälähtöiset opinnot sekä työelämän läsnäolo jo opintojen alusta asti antavatkin hyvät lähtökohdat opintojen jälkeiselle työllistymiselle (Salonen 2009, 5). Käytännönläheisen oppimisen ihanteena on, että työ- ja arkielämän tilanteet kohtaisivat jo opiskeluaikana ja oppimisessa ilmenisi vuorovaikutteista

toimintaa. Erilaiset käytännönläheiset muodot, kuten ongelmalähtöinen oppiminen ja työssä oppiminen, tukevat opiskelijoiden vuorovaikutuksia erilaisten verkostojen muodostamisessa työelämän sidosryhmien välille. Verkostoituminen opintojen aikana olisi tärkeää tulevaa valmistumista ajatellen. (Eteläpelto & Rasku-Puttonen 2005, 181-182.)

Opiskelijalle työelämälähtöisyys välittyy myös hyvin paljon oppimisympäristöstä. Ammattikorkeakoulujen oppimisympäristön tavoitteena on tuottaa toimintaympäristön tarpeet huomioonottavaa soveltavaa tietoa ja taitoa, ja jonka tarkoituksena on mahdollistaa ammattikorkeakouluopiskelijoiden ammatillisen kasvun. Käytännönläheisessä oppimisympäristössä kehitetään tuotteita ja palveluita sekä tutustutaan opiskellun alan käytäntöihin ja toimintatapoihin. Näillä keinoilla voidaan valmistaa opiskelija ammattialansa työelämän toimintatapoihin ja toimintakulttuureihin. (Herranen & Sirkkilä, 2008, 91.)

Herrasen ja Sirkkilän mukaan ammattikorkeakoulun oppimisympäristön toimintamalli ja sen toimivuus tulisi perustua opiskelijan motivaatioon sekä opiskelijan sitoutumiseen. Opiskelijalla on oltava halua ammatilliseen kasvuun koska sitoutuminen edellyttää opiskelijalta niin vastuunkantamista kuin myös aitoa kiinnostusta ja innostuneisuutta opiskellusta kohteesta. (2008, 101–102.) Ammattikorkeakoulun tulisi siis tukea ja kannustaa opiskelijaa oppimisympäristössään, sillä nämä seikat vastaavat selkeästi työelämän muutoksia. Samalla onnistutaan sitouttamaan ja valmentamaan opiskelija työelämään siirtymiseen.

Ammattikorkeakouluopiskelijaa olisi siis jo opiskeluajoistaan lähtien kannustettava itsenäiseen oppimiseen ja työskentelyyn, sillä myös usein työelämässä työntekijän on itse otettava vastuu omasta kehittämisestään. Oli kyse opiskelijasta tai työntekijästä, toiminnat ja järjestelmät muuttuvat samalla kun elinikäistä oppimista painotetaan jatkuvasti. Opiskelijaa olisi vahvistettava jo opiskeluaikana uskomaan omiin kykyihinsä ja opiskelijan tulisi itse valmistautua jatkuvaan itsensä kehittämiseen. (Ruohotie 2002, 118.)

Opettajalle työelämäyhteistyö näyttäytyy yleisimmin hieman eritavoin kuin opiskelijalle. Opettajan vastuulla on kannustaa ja ohjata opiskelijaa omaksumaan yleiset työelämän valmiudet sekä kehittämään opiskelijaa elinikäiseen oppimiseen (Herranen & Sirkkilä 2008, 108). Opettajilta vaaditaan ammattikorkeakouluissa myös monipuolista liike-elämän tuntemusta, sekä verkostoitumista työelämään. Opettajien tehtävänä on auttaa ja tukea jokaisen opiskelijan henkilökohtaista oppimista ja kehittymistä. Ammattikorkeakoulujen opettajat asetetaan usein tilanteeseen, jossa heidän täytyy ansaita asiantuntijuutensa ja jossa jokaisen pitää näyttää omat kykynsä jatkuvasti sekä työelämän edustajalle että opiskelijalle (Herranen & Sirkkilä 2008, 108).

Valtioneuvoston asetuksessa ammattikorkeakouluista päätoimisen opettajan tehtäviksi määritellään oman alansa opettamisen kehittäminen sekä työelämän kehittymisen huomioonottaminen. Opettajan tulee myös perehtyä työelämään ja häntä vaaditaan osallistumaan ammattikorkeakoulun määräämään ammattitaitoa ylläpitävään ja kehittävään koulutukseen. Varsinkin opettajien työelämäosaaminen tulisikin ottaa erityiseksi painopistealueeksi, kun suunnitellaan opetustoimien henkilöstökoulutusta ja sen kehittämistä. (Valtioneuvoston asetus ammattikorkeakouluista 352/2003:24.)

Ammattikorkeakoulujen perustamisesta lähtien, painotus opettamiseen on ollut merkittävä. Luokkamuotoisesta opetuksesta on siirrytty asteittain itsenäisiin projekteihin sekä monimuotoisiin ja oma-aloitteisuutta vaativiin opiskelutapoihin. Työelämälähtöisyyden on oltava näkyvillä myös opetuksessa. Opetuksen laadun parantaminen ja opetuksen jatkuva kehittäminen asettavat vaatimuksia myös opettajien peruskoulutukselle ja osaamiselle. Ammattikorkeakouluopintoihin kuuluvat projekti- ja opinnäytetyöt ja niiden ohjaus sekä tutkimus-, selvitys- ja kehittämisrooli edellyttävät monesti opettajilta aktiivista osallistumista jatko- ja täydennyskoulutuksiin. (Kangasniemi 2002, 175.)

Jos opetushenkilöstöllä on pitkä opettajankokemus ilman kiinteää vuorovaikutteista suhdetta ulkopuoliseen työelämään, saattaa se johtaa siihen etteivät opetussisällöt aina vastaa sen hetkisiä työelämän vaatimuksia.

Hallituksen esityksessä eduskunnalle ammattikorkeakoululaista opettajien työelämäyhteyksien ylläpito ja uudistaminen määritelläänkin jatkuvaksi haasteeksi. Valtiontalouden tarkastusviraston tuloksellisuustarkastuskertomuksessa ammattikorkeakoulutuksen työelämälähtöisyyden kehittämien -raportissa kehittämisen kohteeksi nousevatkin juuri opettajien työelämäyhteydet. Opettajien työelämäyhteydet ovat usein riippuvaisia opettajan omasta aktiivisuudesta, ja vaikka kokemusta vuosien opettamisesta onkin, ajantasainen työelämäntuntemus puuttuu. (Ammattikorkeakoulutuksen työelämälähtöisyyden kehittäminen 2009, hakupäivä 14.7.2011.)

Opettajien tulisi ymmärtää tiettyä tieteenalaa kokonaisuudessaan ja seurata kunkin osa-alueen kehittymistä ja erikoissovelluksia. Pitkään opettajina toimineiden olisikin hyvä päivittää tietojaan työelämässä, sillä myös opettajilta toivotaan ajantasaista yritystuntemusta. Ammattikorkeakoulun opettajalta vaaditaan työelämäyhteistyöhön omanlaista panostusta. Nähtäväksi jää, millaiseksi opettajan työ tämän tyypissä työskentelyssä muuttuu ja millaisia vaatimuksia opettajilta vaaditaan tulevaisuudessa. (Marttila 2008, 81.)

3.3 Koulutus

Valtiontalouden tarkastusministeriön tuloksellisuustarkastuskertomuksessa vuosille 2007-2012 suunnatussa kehittämissuunnitelmassa otetaan kantaa ammattikorkeakoulujen työelämäyhteistyön käytännön läheisyyteen. Raportissa ilmenee, kuinka tutkimuksessa mukana olleiden ammattikorkeakoulujen strategioissa työelämälähtöisyys on ollut hyvinkin keskeinen asia, mutta loppujen lopuksi yhteistyötä ei oltu pystytty käytännön tasolla juurikaan toteuttamaan. Kuinka ammattikorkeakoulut voisivat siis kehittää työelämäyhteistyötä niin, että kaikki osapuolet siitä hyötyisivät, ja miten etenkin koulutusta kehittämällä päästäisiin jatkuvaan työelämäyhteistyöhön? (Ammattikorkeakoulutuksen työelämälähtöisyyden kehittäminen 2009, hakupäivä 14.7.2011.)

Koulutuksen rooli työelämäyhteistyössä ja koulutuksen ajantasainen vastaavuus työelämään on erittäin tärkeää, sillä ammattikorkeakoulujen vastuulla on alueellisiin työvoimatarpeisiin vastaaminen sekä opiskelijasta koulutuksen aikana asiantuntijaksi valmistaminen. Ammattikorkeakoulujen päätehtävänä on valmentaa opiskelijat työelämässä vaadittaviin asiantuntijatehtäviin, ja mahdollistaa opiskelijalle työelämään siirtymisen helppous. Ammattikorkeakoulujen painopiste onkin korkeatasoisessa työelämälähtöisessä opetuksessa ja erityisesti pientä ja keskisuurta yritystoimintaa ja palvelusektoria tukevassa soveltavassa tutkimus- ja kehitystyössä. (Opetusministeriö 2008, hakupäivä 18.1.2011.)

Osaavan työvoiman saatavuus on turvattava ja tätä tehostetaan Opetusministeriön mukaan vahvistamalla koulutuksen työelämävastaavuutta sekä nopeuttamalla koulutuksesta valmistumista. Oppilaitosten on tunnistettava asiakkaidensa nykyiset tarpeet. Oppilaitosten pitää myös nyt ja tulevaisuudessa olla valmistautunut yritysten muuttuviin tarpeisiin ja tämän vuoksi koulutuksen ja työelämän tiiviit yhteydet ovat välttämättömiä. Myös koulutusjärjestelmän tulee olla jatkuvan kehittämisen alla. Koulutuksen ja työelämän välisen yhteistyön avulla voidaan varmistaa koulutuksen sisällöllisestä vastaavuudesta niin, että opiskelijan opitut tiedot ja taidot vastaavat työelämän tarpeisiin. Samalla edistetään tutkinnon suorittaneiden työllistymistä ja pyritään siihen, että tutkinnon jälkeen suuntautuminen asiantuntijatehtäviin käy opiskelijalta mutkattomasti. (Opetusministeriö 2008, hakupäivä 18.1.2011.)

Nykyisin työnantajat edellyttävät asiantuntija-asemassa olevilta työntekijöiltään oman alansa asiantuntemuksen lisäksi muun muassa kykyä oikean tiedon löytämiseen ja sen soveltamiseen, yhteistyö- ja ryhmätyötaitoja, suullisia ja kirjallisia kommunikaatiotaitoja sekä kielentaitoja. Perinteikkäät ja eniten käytetyt opetusmenetelmät, luennot ja tentit, eivät juurikaan edistä edellä mainittujen taitojen oppimista ja kehittymistä. Usein pelkät tentit vaikeuttavat oppimisprosessia siten, että ne johtavat helposti pintapuoliseen ulkoa opetteluun, jolloin käytäntöön ottaminen vaikeutuu ulkoa opetellun teorian vuoksi. Yksi suurimmista haasteista koulutukselle onkin erilaisten opetusmenetelmien kehittäminen, jossa eheytetään alakohtaisen tiedon

opiskelu sekä aiemmin mainittujen taitojen oppiminen. (Tynjälä 2005,162.)

Elinkeinoelämän keskusliiton teettämässä työvoimatiedustelussa tutkittiin muun muassa uuden henkilöstön rekrytoimista sekä siinä ilmenneitä ongelmia. Tutkimuksessa selvitettiin millaisia vaikeuksia ammattitaitoisen henkilöstön rekrytoinnissa on ilmennyt. Tutkimuksesta ilmeni, että usein työmarkkinoilla ei ole tarvittavan koulutuksen tai osaamisen hankkineita työnhakijoita. Erityisen paljon haastetta tuovat suurten ikäluokkien eläkkeelle jääminen, sillä monen vuoden työkokemuksen jälkeen he vievät mukanaan niin hankitun hiljaisen tiedon, kuin myös ammattitaitoisen vuosien varrella hankitun osaamisen. Niinpä kilpailu ammattitaitoisesta työvoimasta tulee tulevaisuudessa kiristymään. Tämä tuokin haastetta koulutusjärjestelmälle. Pääpaino ei voi olla pelkästään oppilaitosten ja työelämän välisen yhteistyön kehittämisessä, vaan erityishuomioon on myös otettava opetuksen sisältö sekä koulutuksen suunnittelu. Tärkeää on myös varmistaa että valmistuvat opiskelijat ovat valmiita ja osaavia siirtymään työelämään. (Elinkeinoelämän keskusliitto 2006, hakupäivä 15.1.2011.)

Jokinen ja Luoma-Keturi ottavat kantaa artikkelissaan muun muassa koulutukseen ja siihen kohdistuneisiin tuloksellisuusodotuksiin. Koulutusta on usein kritisoitu siitä, että se on usein pettänyt nämä odotukset. Työn ja työvoiman kohtaamattomuus ja työttömyysluvut eivät ole näyttäneet korjaantuvan koulutuksen keinoin. Koulutuksen työelämälähtöisyydestä puhuttaessa ei useinkaan oteta huomioon, että työelämän tarpeita vastaavan oppimisen ja muiden ominaisuuksien tuottaminen ei yksin riitä, vaan työelämän on tyydytettävä myös yksilöiden työlle ja työpaikalleen asettamat vaatimukset. Usein unohdetaan myös, että nämä molemmat näkökulmat on huomioitava yhtä aikaa koulutuksen tehokkuutta arvioitaessa. (2006, 65.)

4 TYÖELÄMÄYHTEISTYÖN MUODOT

Työelämän ja ammattikorkeakoulujen välisestä yhteistyöstä sekä sen erilaisista muodoista on tarjolla laajalti tutkimuksia ja julkaisuja. Useista erilaisista lähteistä voi helposti päätellä, että käsitteenä työelämäyhteistyö on hyvin hajanainen. Yhtä ainoaa ja oikeaa vastausta ei työelämäyhteistyölle ole, vaan on tärkeää, että yhteistyö ilmenee koulutuksessa monimuotoisena. Oulun seudun ammattikorkeakoulun Internet-sivujen mukaan yhteistyötä toteutetaan harjoittelun, opinnäytetöiden, projektitöiden, yritysvierailujen ja vierailevien luennoitsijoiden sekä erilaisten tapahtumien merkeissä (Oulun seudun ammattikorkeakoulu 2011a, hakupäivä 13.7.2011). Seuraavissa kappaleissa on esiteltyä työelämäyhteistyön tunnetuimpia muotoja.

4.1 Opinnäytetyö

Ammattikorkeakouluasetuksen (256/95) mukaan opinnäytetyön tavoite on kehittää ja osoittaa opiskelijan valmiuksia soveltaa tietojansa ja taitojaan ammattiopintoihin liittyvissä käytännön asiantuntijatehtävissä. Opinnäytetöiden tulisi olla työelämälähtöisiä ja niiden tulisi sisältää mahdollisuuksien mukaan empiirinen tutkimusosa ja teoreettinen viitekehys. Kinnusen (2002, 245) mukaan opinnäytetyöllä on tärkeä kasvatusopillinen merkitys, sillä se antaa mahdollisuuden opitun tiedon soveltamiseen käytännön ratkaisussa ja kannustaa itsenäiseen työskentelyyn.

Opinnäytetyön tarkoituksena on kehittää opiskelijaa soveltamaan tietojansa ja taitojaan sekä osoittamaan valmiutensa ammattiopintoihin liittyvissä asiantuntijatehtävissä. Opinnäytetyön tavoitteena on teoriaa ja käytäntöjä yhdistämällä syventää ja laajentaa opiskelijan ammattiosaamista. Oppiminen tapahtuu useimmiten vuorovaikutuksessa yrityksen edustajan, opettajan sekä opiskelijan kanssa. (Oulun seudun ammattikorkeakoulu 2011b, hakupäivä 13.7.2011.)

Oulun seudun ammattikorkeakoulun Internet-sivujen mukaan toteutettava opinnäytetyö voi olla esimerkiksi selvitys, kartoitus, tutkimus, kehittämistehtävä tai jokin konkreettinen tuotos. Opinnäytetyöprosessin aikana toimeksiantaja saa hyödyllistä tietoa toimintansa kehittämiseen, ja samalla ammattikorkeakoulu toteuttaa alueellista kehittämistehtäväänsä. (Oulun seudun ammattikorkeakoulu 2011b, hakupäivä 13.7.2011.)

4.2 Harjoittelu

Valtioneuvoston ammattikorkeakoulujen asetuksen (352/2003) mukaan harjoittelun tavoitteena on perehdyttää opiskelija ohjatusti erityisesti ammattiopintojen kannalta keskeisiin käytännön työtehtäviin. Ammattiharjoittelun kautta opitaan tietojen ja taitojen soveltamista työelämässä (Oulun seudun ammattikorkeakoulu 2011c, hakupäivä 13.7.2011). Harjoittelun ajanjakso onkin usein opiskelijalle tärkeä hetki opinnoissaan, sillä oikealla valinnalla mahdollinen kesätyö tai työpaikka voi poikia onnistuneesta harjoittelusta. Usein myös harjoittelun jälkeen voi olla mahdollisuus tehdä opinnäytetyö harjoittelupaikalle.

Harjoittelukäytännöt vaihtelevat suuresti ammattikorkeakoulujen välillä. Työharjoittelu voi olla palkatonta tai palkallista. Myös työharjoittelun laajuus sekä ajankohta vaihtelevat. Joissain koulutusohjelmissa harjoittelujaksoja on useita, ja niitä suoritetaan opintojen eri vaiheissa. Harjoittelun kesto koulutusohjelmasta riippuen on 30–120 opintopistettä. Oulun seudun ammattikorkeakoulun Liiketalouden yksikössä ammattiharjoittelun laajuus on 21 opintopistettä ja harjoittelun ajankohtana on yleensä kolmannen opiskeluvuoden syksy (Oulun seudun ammattikorkeakoulu 2011c, hakupäivä 13.7.2011).

Valtiontalouden tarkastusviraston tuloksellisuustarkastuskertomuksessa (188/2009) ammattikorkeakoulutuksen työelämälähtöisyyden kehittäminen - raportissa huomiota saa työelämän harjoittelu. Harjoittelua kritisoidaan siitä, että

yleensä siihen hakeutuminen on yksistään opiskelijan harkinnan ja aktiivisuuden varassa. Tutkimuksesta kävi myös ilmi, etteivät monet oppilaitokset olleet tiedostaneet vastuutaan harjoittelun ohjaamisessa, järjestämisessä ja kehittämisessä. Näistä syistä harjoittelu jäikin toisinaan irralliseksi muusta opetuksesta, sillä harjoittelun ohjaaminen ja seuranta usein vain jää usein oppilaan ja harjoittelupaikan väliseksi.

4.3 Projektioppiminen

Koulussa opittujen tietojen ja taitojen soveltamiseksi käytäntöön on tarvittu perinteisten luentojen ja tenttien rinnalle erilaisia oppimisen muotoja. Opiskelijan oppimisen keskeisiksi työkaluiksi ovatkin muodostuneet oppimistehtävät ja usein työelämään läheisesti liittyvät erilaiset projektityöt. Tehtäväkäytäntö on kirjava ja tehtävät vaihtelevat usein kurssi- ja aihekokonaisuustehtävistä laajempiin asiantuntijuutta vaativiin kehittämisprojekteihin asti. Projektioppiminen eroaa perinteisestä valmiin tiedon opettamisesta ja omaksumisesta siten, että siinä sovelletaan opittuja tietoja ja opitaan samalla uutta. (Lambert 2001, 96.)

Projektioppiminen on yksi yhä yleisemmin käytetty oppimisen muoto koulutuksen ja työelämän yhteistyölle ammattikorkeakoulussa. Erilaisilla projekteilla pyritään vastaamaan työelämän kehittämistarpeisiin, ja samalla kehittämään työelämää sekä työelämäyhteistyötä. Projektityöskentely on tullut jäädäkseen työelämään ja siksi jo koulutusaikana opiskelijaa valmistellaan erilaisten projektien käynnistäjäksi sekä niissä työskentelijäksi. (Vesterinen 2001, 12.)

Projektioppimisen lähtökohtana on ollut työelämässä havaittu kehittämisen tarve, johon pyritään vastaamaan projektitöiden avulla. Projektioppimisen tavoitteena on työstää todelliselle asiakkaalle projektityö, jonka opiskelija itse tai ryhmissä työstää sen määritellyn suunnitelman mukaisesti. Projektioppimisen aikana pyritään yhdistämään oppiminen, työ ja kehittäminen. Projektityöskentely

vaatii opiskelijalta organisointia sekä tuotteen tai määritellyn tehtävän tekemistä. Projektioppimisen taidot ovat nykyisessä työelämässä vaadittavaa osaamista ja niiden oppiminen on yksi ammattikorkeakoulutuksen tavoite. Tieto ja osaaminen eivät ole luonteeltaan pysyviä, vaan niitä on kyettävä muuntamaan jatkuvasti. Silloin koulutuksen on kyettävä vastaamaan uudella tavalla ammatillisen osaamisen vaatimuksiin. (Vesterinen 2001, 13.)

4.4 Rekrytointipalvelut

Ammattikorkeakoulut ovat kehittäneet sähköisen ura- ja rekrytointipalvelun jobstep.net:in. Jobstep.net on ammattikorkeakoulujen maksuton työnvälitys- ja tietopalvelu, jonka kautta työnantajat voivat hakea opinnäytetöiden tekijöitä, harjoittelijoita sekä rekrytoida valmistuvia opiskelijoita suoraan palvelukseensa (Jobstep.net 2011a, hakupäivä 10.7.2011).

Ammattikorkeakoulujen ura- ja rekrytointipalvelut ovat linkki opiskelijoiden ja työelämän välille. Rekrytointipalvelut tarjoavat urasuunnittelu- ja työnhakukoulutusta sekä tietoa työnhakemiseen liittyvissä asioissa. Jobstep.net:in työnvälityspalvelun kautta välitetään työpaikkoja jo 29:n eri ammattikorkeakoulun opiskelijoille. Palvelusta on saatu myönteisiä kokemuksia ja palvelua kehitetään edelleen aktiivisesti. Jobstep.net toimii valtakunnallisesti, joten sillä vahvistetaan yksittäisten ammattikorkeakoulujen rekrytointipalveluissa ilmenneitä puutteita. (Valtiontalouden tarkastusviraston tuloksellisuustarkastuskertomus 2009, hakupäivä 14.7.2011.)

Jobstep.net palvelussa on erikseen ohjeistukset työnantajalle, opiskelijalle ja ammattikorkeakoululle. Työnantajaa muistutetaan Jobstep.netin tietopalveluista, joista löytyy tietoja ammattikorkeakoulujen opinnoista ja tutkinnoista, ammattikorkeakouluopiskelijoiden työharjoitteluista, opinnäytetöistä sekä projektitöistä, mentoroinnista ja alumnitoiminnasta. Työnantajat voivat työnvälityspalvelun kautta etsiä itselleen esimerkiksi opinnäytetöiden tekijöitä, työharjoittelijoita ja kesätyöntekijöitä. Opiskelijoita ohjeistetaan käyttämään

opiskelijapalveluita, joiden kautta opiskelija löytää tietoa esimerkiksi ammattikorkeakouluopinnoista, urasuunnittelusta, työn hakemiseen liittyvistä asioista ja yrittäjyydestä. (Jobstep.net 2011a, hakupäivä 10.7.2011.)

4.5 Alumnitoiminta

Alumnitoiminnalla tarkoitetaan ammattikorkeakoulusta valmistuneiden ja jo työelämään siirtyneiden yhteydenpitoa opiskelijoihin ja ammattikorkeakouluihin. Oulun seudun ammattikorkeakoulussa alumnitoimintaa on ollut vuodesta 2004. Alumnitoiminnan tarkoituksena on luoda jatkuva vuorovaikutuskanava työelämän, opiskelijoiden ja ammattikorkeakoulun välille. Pää tarkoituksena on työelämän ja opiskelun lähentäminen sekä työllistymisen helpottaminen. Opiskelijat saavat alumneilta hyödyllistä tietoa esimerkiksi työelämän vaatimuksista, työmarkkinatilanteesta sekä työllistymis- ja urakehitysmahdollisuuksista. Latinankielestä lähtöisin oleva sana alumni tarkoittaa kasvattia tai suojattia. Nykypäivänä alumnilla tarkoitetaan korkeakoulusta valmistunutta henkilöä. Alumnitoimintaa on jo monissa ammattikorkeakouluissa, tosin joissakin ammattikorkeakouluissa toiminta on jo pidemmällä ja toisissa vasta alkutekijöissä. (Jobstep.net 2011b, hakupäivä 10.8.2011.)

Alumnitoiminnassa korostuvat elinikäinen oppiminen sekä työelämän osaamisen ja hankitun tiedon hyödyntäminen. Oulun seudun ammattikorkeakoulussa toimiva alumnyhdistys kokoaa yhteen asiantuntijatiedon jota Oamk:n kasvateilla on työelämän tarpeista ja vaatimuksista. Alumnit välittävät arvokasta tietoa ammattikorkeakoululle jotta koulutusta osattaisiin kehittää työelämän vaatimusten mukaiseksi. Alumnit toimivat yhteistyössä Oamkin sekä sen opiskelijakunnan OSAKO:n ja erilaisten työelämän sidosryhmien kanssa. (Oulun seudun ammattikorkeakoulu 2011d, hakupäivä 10.8.2011.)

4.6 Tutkimus- ja kehitystyö

Ammattikorkeakoulujen ensisijaisena tehtävänä on korkeatasoisten ja ammattilaisten asiantuntijoiden kouluttaminen erilaisiin tehtäviin. Myös tutkimus-, kehitys- ja innovaatiotyö (tki-työ) on opetuksen lisäksi yksi ammattikorkeakoulujen tärkeimmistä perustehtävistä. Tutkimus- ja kehitystyö on käytännönläheistä ja työelämälähtöistä. Tutkimus- ja kehitystyö on kuulunut ammattikorkeakoulujen perustehtäviin jo useamman vuoden ajan, mutta sen vaikuttavuudesta ja tehokkuudesta on vielä hyvin vähän konkreettista tietoa. Tutkijoita kummastuttaa, että näinkin tärkeästä yhteistyönmuodosta on vielä vähän tietoa. Tutkimus- ja kehitystyö on ammattikorkeakouluille tärkeää, sillä ammattikorkeakoulujen tavoitteena on löytää, ymmärtää sekä käyttää tietoa niin että se tuottaa lisäarvoa opiskelijoille, opettajille ja yrityksille. Tutkimus- ja kehitystoiminta ja siihen liittyvät oppimisympäristöt ovat kehittyneet vuosien myötä. Jatkuvana pyrkimyksenä ja haasteena on ollut, kuinka integroida tki-toiminta entistä tiiviimmin opetustyöhön ja miten lisätä sen myötä aluevaikuttavuutta paikallisella tasolla. (Rissanen 2008, 11-13.)

Oulun seudun ammattikorkeakoulussa tki-työn tavoitteena on tukea Oulun seudun ja koko Pohjois-Suomen kehitystä uuden, osaavan työvoiman tuottamisella sekä yritystoimintaa tukemalla, innovaatiotoiminnan kehittämällä sekä kansainvälisen vuorovaikutuksen lisäämisellä (Oulun seudun ammattikorkeakoulu 2011e, hakupäivä 10.8.2011).

Ammattikorkeakouluille on koulutustoiminnan lisäksi luontevaa välittömästi pientä sekä keskisuurta teollisuutta ja elinkeinoelämää palveleva kehitys- ja selvitystyö. Tutkimus, opetus ja työelämä muodostavat kiinteän vuorovaikutussuhteen, jossa ammattikorkeakoulu voi kehittää oppilaitostaan työelämää sekä työympäristöä hyödyntäen. Tutkimus- ja kehitystoiminta ammattikorkeakouluissa voidaan nähdä myös olemassa olevan tiedon soveltamisena ammattien ja työtehtävien kehittämishankkeisiin. Korkeatasoisessa ammattitaidossa ja toiminnassa yhdistyvät työn sujuva käytännönsaaminen ja työhön vaikuttavien syy-seuraus suhteiden teoreettinen

hallinta. Tiedon hankinnan ja problematisoinnin taito onkin nykyisin tärkeä osa ammattitaitoa miltei kaikilla aloilla. (Kinnunen 2002, 239-244.)

5 TUTKIMUKSEN TOTEUTTAMINEN

Tässä tutkimuksessa selvitettiin Oulun seudun ammattikorkeakoulun Liiketalouden yksikön ja Oulussa toimivien finanssialan yritysten välistä työelämäyhteistyötä. Tutkimuksessa hyödynnettiin kvalitatiivista eli laadullista tutkimusmenetelmää. Kvalitatiivisessa tutkimuksessa analyysin pääpaino on mielipiteiden ja niiden syiden ja seurausten syväluotauksessa, jossa keskitytään johtopäätösten tekemiseen usein haastatteluiden tai ryhmäkeskusteluihin pohjautuvasta aineistosta. Kvalitatiivisessa tutkimuksessa tutkimuksen luonne keskittyy pitkälti diagnosoivaan, arvioivaan sekä luovaan analyysiin. Laadullisen tutkimuksen tiedonkeruu tapahtuu usein muun muassa haastatteluina yksittäin tai ryhmäkeskusteluina. (Hirsjärvi, Remes & Sajavaara 2009, 160.)

Perinteisten menetelmien lisäksi laadullista tutkimusta on mahdollista toteuttaa esimerkiksi Internetin välityksellä. Laadullista tutkimusta voidaan käyttää sekä itsenäisesti että yhdessä tilastollisen tutkimuksen kanssa. Kvalitatiivisella tutkimuksella voidaan esimerkiksi syventää kvantitatiivisesti hankittuja tuloksia. Laadullisella tutkimuksella päästään yleensä paremmin paneutumaan sellaisiin kohtiin joihin tilastollisella tutkimuksella ei ole päästy. (Kvalitatiivinen tutkimus 2011, hakupäivä 30.10.2011.)

Laadullisen tutkimuksen tyypillisiin piirteisiin kuuluu usein myös se, että tutkimuksen luonne pohjautuu kokonaisvaltaiseen tiedon hankintaan. Laadullisen tutkimuksen aineisto kootaan luonnollisissa ja todellisissa tilanteissa, jossa kohdejoukko on valittu tarkoituksenmukaisesti. Laadullisessa tutkimuksessa tietoa kerätään lomakkeita tai testejä hyödyntäen. Laadullisen tutkimuksen tavoitteena on tutkimuskohteen ymmärtäminen. Johtopäätökset saadaan kun haastatteluista saadut materiaalit analysoidaan. (Hirsjärvi ym. 2009, 164.)

5.1 Tutkimusmenetelmät

Kvalitatiivisessa tutkimuksessa aineistona voi olla joko yksi tapaus tai yhden henkilön haastattelu, tai toisaalta aineisto voi käsittää monta yksilöhaastattelua tai yhden ryhmähaastattelun. Kvalitatiivisen tutkimuksen tarkoituksena ei ole etsiä numeerisia keskimääräisiä yhteyksiä eikä tilastollisia säännönmukaisuuksia, joten aineiston koko voi laadullisissa tutkimuksissa olla hyvin vaihteleva. (Hirsjärvi ym. 2009, 181.)

Strukturoidussa haastattelussa eli lomakehaastattelussa tutkija määrittää kysymykset etukäteen. Kyselytutkimuksen etuna pidetään yleensä sitä, että niiden avulla voidaan kerätä laaja tutkimusaineisto ja tutkimuksessa voidaan kysyä samanaikaisesti monia eri asioita. Kyselymenetelmä on tehokas, koska se säästää tutkijan aikaa ja vaivannäköä. Kyselytutkimukseen liittyy myös heikkouksia. Vastaukset saattavat olla pinnallisia ja sitouttaminen kyselylomakkeen vastaamiseen tuottaa ongelmia. Kysymyksiin vastataan omissa oloissa ilman haastateltavaa, joten ei ole varmuutta kuinka vakavasti vastaajat ovat suhtautuneet tutkimukseen ja kysymyksiin vastaamiseen. (Hirsjärvi ym. 2009. 195.)

Kyselymenetelmässä lomake lähetetään haastateltaville ennalta sovittuna muotona, esimerkiksi postitse. Haastateltavat täyttävät lomakkeen ja palauttavat sen tiettyyn palautusaikaan mennessä. Lomakkeen palautusmuoto on myös sovittu ennakkoon. Kyselymenetelmän etuna on muun muassa sen nopeus ja vaivaton aineiston saanti. Kun lomake postitetaan jollekin erityisryhmälle joka on ennakkoon määritelty, voi hyvinkin odottaa korkeampaa vastausprosenttia, kun jos kysely lähetetään suurelle joukulle, jossa tarkkaa kohderyhmää ei ole. Kyselymenetelmässä voidaan myös valita kysymysten muotoilu monella eri tavalla. Tässä tutkimuksessa kysymysmuotoina käytettiin avoimia kysymyksiä, eli kysymys esitettiin tyhjän vastaustilan kanssa. (Hirsjärvi ym. 2009, 196.)

5.2 Tutkimuksen suorittaminen

Tämä tutkimus toteutettiin kyselymenetelmää hyödyntäen. Tutkimusta varten laadittiin kyselylomake (liite 1), joka muodostettiin strukturoitua menetelmää mukailleen. Tutkittaville lähetetyssä lomakkeessa kysymysten ja väitteiden muoto sekä niiden esittämisjärjestys on ennakkoon täysin määrätty. Lomake on myös kaikilla tutkimukseen valituilla täysin samanlainen.

Tutkimuksen analysoitava aineisto kerättiin sähköpostin välityksellä. Ennalta laaditun listan perusteella kontaktoitiin jokainen tutkimukseen valittu osallistuja ensin sähköpostilla, jossa esiteltiin opinnäytetyön aihe sekä tutkimuksen tarkoitus. Sähköpostissa pyydettiin myös lupa henkilöltä lähettää kysely sähköpostin liitetiedostona. Sähköpostissa kerrottiin miksi juuri heidät on tutkimukseen valittu, ja painotettiin vastausten luottamuksellisuudesta. Ketään haastateltavaa ei tulla tunnistamaan lopullisesta työstä.

Tutkimukseen osallistuvia henkilöitä oli yhteensä kahdeksan. Kaikki kahdeksan valittua kohdehenkilöä vastasivat ensimmäiseen sähköpostiin myönteisesti kyselylomakkeen lähetystä varten, ja olivat halukkaita olemaan mukana opinnäytetyöprosessissa. Neljä täytettyä vastauslomaketta kahdeksasta palautettiin. Vastausaikaa annettiin kaksi viikkoa, josta ensimmäinen lomake tuli takaisin jo kahden päivän kuluttua, ja viimeinen eli neljäs lomake reilu kaksi viikkoa kyselylomakkeen lähetyksestä.

Kysymykset suunniteltiin kaikille samoiksi ja haastateltaville sähköpostitse lähetetty lomake koostui selkeästä haastattelurungosta teemoittain. Tärkeimmät yhteistyöhön vaikuttavat tekijät muodostivat omia pääteemojaan, joita oli yhteensä neljä. Alussa tiedusteltiin vastaajan taustaa ja yrityksen kokoa. Neljä pääteemaa muodostuivat yhteistyön muodoista, opiskelijoista, opettajista sekä koulusta. Kyselylomakkeessa kysymyksiä oli yhteensä 30, jotka oli jaoteltu tasaisesti eri teemojen alle.

Kyselylomakkeiden palaututtua alkoi aineiston käsittelyn vaihe. Aineiston analysointimenetelmäksi valittiin teemoittelu. Teemoja eli keskeisiä aiheita muodostetaan usein analysointivaiheessa esimerkiksi haastattelussa yhdistäviä seikkoja hyödyntäen, joissa toistuu tietty aihe eli teema. Teemat löytyvät usein kaikista haastatteluista, joissa haastattelu tai kyselylomake on ennakkoon laadittu (Saaranen-Kauppinen & Puusniekka 2006, hakupäivä 18.8.2012). Teemoittelun valinta analysointimenetelmäksi oli luotevaa, koska jo kyselylomaketta tehdessä kysymykset oli ryhmitelty tiettyjen teemojen alle. Analysointivaiheessa oli helppoa liittää kaikki vastaukset tekstinkäsittelyohjelmaa hyödyntäen yhden ryhmän alle vastaustuloksien tarkastelua varten.

6 TUTKIMUSTULOKSET JA JOHTOPÄÄTÖKSET

Tässä kappaleessa käsitellään tutkimuksesta saadut tulokset ja johtopäätökset. Kappale on jaettu neljään eri alaotsikkoon. Kappalejaot mukailevat kyselylomakkeessa olleita teemoja, ja kunkin alaotsikon alla on esitetty jokaisesta teemasta saadut tulokset. Kappale 6.1 esittää saadut tulokset yhteistyömuodoista. Kappaleessa 6.2 tarkastellaan yrityksen kokemuksia Liiketalouden yksikön opiskelijoista ja kappaleessa 6.3 tarkastellaan Liiketalouden opettajista saatuja kokemuksia. Kappale 6.4 tarkastelee kokonaisuudessaan Liiketalouden yksikköä.

6.1 Yhteistyömuodot

Tutkimuksessa selvitettiin, millaisia yhteistyömuotoja yritys on hyödyntänyt ja mikä on ollut toimivin yhteistyömuoto. Tutkimuksessa pyrittiin myös selvittämään, onko yritys ollut aktiivisena osapuolena yhteistyössä tarjoamalla esimerkiksi opinnäytetyön aiheita tai erilaisia projektitöitä Liiketalouden yksikön opiskelijoille.

Tutkimuksesta ilmeni, että yhteistyömuodoista suosituin ja eniten yritystä hyödyntävin muoto oli opiskeluihin liittyvä ammattiharjoittelu. Tulos ei sinänsä yllätä, sillä onhan ammattiharjoittelu koko ammattikorkeakoulun näkyvin ja käytännöllisin yhteistyömuoto. Ammattiharjoittelu hyödyntää yritystä näkyvimmin muihin yhteistyömuotoihin verrattuna. Harjoittelun kautta yritys esimerkiksi saa henkilön joka auttaa yritystä päivittäisten rutiinitehtävien ylläpidossa. Yritykset saavat myös ammattiharjoittelun kautta yleensä uutta ja tuoretta näkökulmaa työpaikalle.

Ammattiharjoittelu hyödyntää hyvin usein myös opiskelijoita. Hyvin valittu harjoittelupaikka ja onnistunut harjoittelujakso poikivat usein harjoittelijalle kesätyöpaikan tai tuntityösopimuksen, ja myöhemmin parhaimmissa

tapauksissa jopa vakituisen työsuhteen. Ammattikorkeakoulujen tulisikin näkyvimmin tuoda esille kuinka hyvin ammattikorkeakoulutuksen kautta yritykset saavat tulevaisuudessa hyviä työntekijöitä joukkoonsa, juurikin harjoittelujakson ansiosta. Yritykset pystyvät 3-4 kuukauden aikana perehdyttämään harjoittelijan yrityksen toimintatapoihin ja kouluttamaan harjoittelija haluttuun työtehtävään.

Tutkimuksesta ilmeni, että mitä suurempi yritys oli kyseessä, sitä useampaa yhteistyömuotoa oli yrityksellä mahdollista hyödyntää. Harjoittelun lisäksi suuremmat toimijat ovat hyödyntäneet yrityksessään opinnäytetöiden tekijöitä ja vierailuja. Vierailut koostuivat yrityksen vierailusta koululle ja päinvastoin.

Vastauksissa mainittiin myös Tuuni-tapahtumaan osallistuminen, jonka kautta yrityksellä on mahdollista rekrytoida harjoittelijoita tai opinnäytetöiden tekijöitä yritykseensä. Vastauksista ilmeni, että yllä mainitut yhteistyömuodot olivat vastaajien mielestä sopivat, eikä kehitettävää muotojen suhteen ollut. Tosin herääkin kysymys, tietävätkö kaikki yritykset millaisia palveluja Liiketalouden yksikkö tarjoaa? Varmasti osa yrityksistä tietää, mitä kaikkea he voisivat opiskelijoilla hyödyntää, mutta suurimmat esteet ovat luultavasti yrityksen resurssit ja usein finanssialalla pankkisalaisuus – tietoja kun ei voi luovuttaa tuosta vain opiskelijoiden ulottuville.

Haastateltavilta saatujen vastausten perusteella yhteistyömuodoissa ei ollut yhtä lukuun ottamatta suurempia kehityskohteita. Ainoa kehityskohta löytyi ammattiharjoittelun ajankohdasta. Harjoittelu sijoittuu yleensä syksyyn, vaikka yrityksellä olisi tarvetta harjoittelijoille myös muinakin vuodenaikoina. Syksyn lisäksi myös kevät olisi yritykselle sopiva ja hyödyllinen ajankohta. Kevään harjoittelujakson jälkeen olisi luontevaa ja helppoa tarjota opiskelijalle myös kesätöitä samasta yrityksestä. Näin yrityksetkin säästyisivät suuremmilta rekrytointiprosesseilta.

Oli kyseessä pienempi yksikkö tai suurempi toimija, yhteistyö vaatii aina yritykseltä resursseja ja panostusta. Yhteydenpito oppilaitoksen ja yrityksen välillä koettiin mutkattomaksi eikä se vaadi yritykseltä erikseen suurempia ponnisteluja. Yhteistyömuodoista eniten yrityksen resursseja vei

ammattiharjoittelu. Ammattiharjoittelu vaatii yritykseltä panostusta uuden henkilön perehdyttämiseen ja koko työyhteisön sitouttamista asian taakse. Harjoittelun aikana tarvitaan usein henkilö yrityksestä, joka perehdyttää opiskelijan yrityksen rutiineihin ja toimintatapoihin. Perehdytys yleensä vie perehdyttäjältä ainakin alussa aikaa omalta myynnilliseltä työltään.

Tuloksia tarkastellessa huomio kiinnittyi siihen, että kukaan vastaajista ei maininnut opinnäytetyön vievän resursseja. Eikö yrityksen tulisi olla mukana toimeksiantajan roolissa opinnäytetyöprosessissa alusta loppuun asti, ja tämän luulisi näkyvän yrityksen panostuksessa. Vai onko yritys ainoastaan toimeksiantajan roolissa puuttumatta suuremmin opiskelijan oppimiseen ja kehittymiseen opinnäytetyöprosessin aikana?

6.2 Opiskelijat

Tutkimuksessa selvitettiin, miten tutkimukseen osallistuneet finanssialan yritykset ovat kokeneet yhteistyön Liiketalouden yksikön opiskelijoiden kanssa toimiessaan. Tutkimuksessa tiedusteltiin kuinka monta opiskelijaa yrityksellä on mahdollista hyödyntää vuoden aikana ja kuinka yritys on hyötynyt opiskelijoista. Tutkimuksessa sivuttiin myös aihetta palkkauksesta, maksetaanko opiskelijoille korvausta yritykselle työskennellessään ja onko yrityksen mielestä palkkauksella opiskelijalle merkitystä.

Liiketalouden yksikön opiskelijoita hyödynnettiin kyselystä saatujen tietojen perusteella yhdestä kolmeen vuosittain. Suurin työllistäjä oli harjoittelupaikka. Suurimmissa yrityksissä on mahdollista työllistää kahdesta kolmeen opiskelijaa vuosittain. Pienemmissä yksiköissä pystytään tarjoamaan vuosittain vain yhtä harjoittelupaikkaa. Vastauksista ei ilmennyt, kuinka paljon opinnäytetyön tekijöitä yritykset hyödyntävät, vaan ne painottuivat eniten harjoittelijoihin. Vastauksissa ei myöskään mainittu teettävätkö yritykset opiskelijoilla minkäänlaisia projektitöitä ja kuinka usein näitä voidaan vuosittain tarjota.

Kyselystä saatujen vastausten perusteella yritykset hakevat harjoitteluun opiskelijoita jotka ovat sosiaalisia, yhteistyökykyisiä ja innokkaita. Myös aikaisempi asiakaspalvelukokemus ja myöhempi kiinnostus alalle työllistymiseen katsotaan eduksi. Ammattikorkeakoulu antaa hyvän pohjan kyseiselle toimialalle: atk-aidot ovat hyvin opiskelijoilla hallussa ja paljon käytetyt ryhmätyömenetelmät opinnoissa ovat lisänneet opiskelijoiden sosiaalisuutta. Tietysti alan vaatimia erikoisasioita, kuten esimerkiksi sovellusten käyttöä ei voida luonnollisesti koulussa opettaa, vaan nämä opitaan työelämässä.

Tutkimuksessa selvitettiin kuinka moni yritys maksaa opiskelijalle palkkaa harjoittelujakson aikana tai opinnäytetyön teosta, ja kuinka opiskelijat ovat suhtautuneet palkkaukseen tai palkattomuuteen. Palkkausta selvitellessä ei vastauksista ilmennyt, maksavatko yritykset opinnäytetyöntekijöille palkkaa, mutta harjoittelijalle palkkaa yleensä maksettiin. Palkka maksettiin ammattiharjoittelusta joko kuukausittaisena palkkana tai harjoittelijalle tarjottiin mahdollisuus päivittäiseen ateriaan tai joissakin paikoissa palkkaus käsitti nämä molemmat. Kyselystä selvisi, että palkkaus koettiin yrityksen näkökulmasta usein motivoivaksi asiaksi kun opiskelija etsi harjoittelupaikkaa, mutta harjoittelijoita on saatu hyvin vaikka siitä ei maksettaisi minkäänlaista korvausta.

Suurimmilta ongelmatilanteilta ja negatiivisilta opiskelijavalinnoilta oltiin kyselyn mukaan hyvin välttytty. Tarkkuutta vaativissa tehtävissä on havaittu hutilointia ja virheitä on päässyt syntymään, mutta asiat on käyty opiskelijan kanssa läpi ja virheistä on opittu. Erään kyselyyn vastaajan mukaan: ”koko kahdeksan vuoden aikana ei ole ollut kuin yksi totaalinen pettymys, muuten olemme olleet tyytyväisiä”.

Yritykset ovat selvästi motivoituneita hyödyntämään harjoittelijoita yrityksessään ja kouluttamaan opiskelijat työhönsä hyvin. Harjoittelun kautta monilla yrityksillä on mahdollista testata erilaisia opiskelijoita ja samalla erilaisia persoonia. Loppujen lopuksi valinta on yrityksen itsessään päätettävänä, halutaanko harjoittelijaa myöhemmin hyödyntää yrityksen palveluksessa vai ei.

6.3 Opettajat

Liiketalouden yksikön opettajien ja yritysten välistä yhteistyötä tutkiessa pyrittiin saamaan vastaus kysymykseen, miten yritykset kokevat yhteistyön opettajien kanssa. Kyselyssä haluttiin selvittää myös millaista yhteistyö opettajien kanssa on ja miten yritykset yhteistyöstä hyötyvät.

Tutkimuksesta selvisi, että yhteistyö opettajien ja yrityksen välillä on melko vähäistä, mutta yrityksen näkökulmasta kuitenkin riittoisaa. Yleensä yritys tapaa opettajan harjoittelun merkeissä opettajan tullessa vierailulle yritykseen harjoittelujakson aikana. Usein opettajat vierailevat yrityksessä harjoittelujakson aikana kerran, jolloin tapaamisen aikana voidaan vaihtaa kuulumisia puolin ja toisin.

Yrityksen ja opettajien välinen yhteistyö näkyy myös vierailuina oppilaitokseen tai oppilasvierailuina yritykseen. Selvitettäessä, olisiko yrityksillä halukkuutta panostaa tai lisätä yhteistyötä opettajien kanssa, vastaus oli usein kieltävä. Yhteistyön ylläpitoon ei yrityksellä useinkaan ole tarpeeksi resursseja eikä opettajien kanssa toimimista koettu erityisen merkittäväksi.

Yrityksen ja opettajan välisen yhteistyön rakentamiseen kannattaisi panostaa, sillä pankki- ja vakuutusalan käytäntöä ei voida koulussa opiskelijoille opettaa. Kyselystä saaduista vastauksista nousi esiin yksi kehitysehdotus. Eräs vastaajista otti esille opettajien työelämään tutustumisjakson, mikäli rahoitus järjestyisi. Opettajien tutustumisjakso toisi varmasti opettajille paremmin selville, millaiseen työhön opiskelija valmistuu ja millaista työelämä on teoriaan verrattuna. Opettajien tutustumisjakso voisi auttaa myös opettajia opintojen suunnittelussa.

6.4 Liiketalouden yksikkö

Kyselyssä selvitettiin Oulun seudun ammattikorkeakoulun Liiketalouden yksikön tunnettuutta ja kuinka yksikön sekä yrityksen välinen yhteistyö näkyy yrityksissä. Liiketalouden yksikön tunnettuus oli kyselystä saatujen vastauksien perusteella tunnettu pelkästään päällisin puolin. Koulun sijainti ja www-sivut olivat kyselyn vastaajilla kyllä tiedossa, mutta usein kontaktit olivat pelkästään harjoitteluun liittyviä sähköpostikeskusteluja. Mieluisampana yhteydenpitomuotona pidettiin sähköpostia ja puhelinta.

Liiketalouden yksikköön yrityksen aloitteesta tehdyt kontaktit ovat olleet onnistuneita. Suuremmat yritykset voisivat varmasti hyödyntää koulun tarjontaa enemmänkin, esimerkiksi opinnäytetöiden aiheiden tarjonnassa sekä erilaisten tutkimus- ja kehittämisprojektien tarjoajina. Tässä suhteessa yhteistyötä voisikin kehittää ja tiivistää koulun ja yritysten yhteistyötä tarjoamalla yrityksille erilaisia vaihtoehtoja hyödyntää koulun ja opiskelijoiden osaamista. Pienemmillä yrityksillä tämä lienee hieman hankalampaa, mutta luultavasti pienempien projektien tarjoaminen toisi lisäarvoa myös näille yrityksille.

Yhteistyötä Liiketalouden yksikön kanssa pidetään hyvin tärkeänä, sillä koulusta valmistuu vuosittain alalle osaavia työntekijöitä. Yhteistyö on tuonut yrityksiin harjoittelijoita, työntekijöitä sekä opinnäytetöitä. Yhteistyötä halutaan jatkossakin ylläpitää, ja harjoittelujaksot ja opinnäytetyöt ovat olleet toimivia sekä tuoneet yritykselle uutta näkökulmaa.

7 POHDINTA

Opinnäytetyön tavoitteena oli tarkastella Oulun seudun ammattikorkeakoulun Liiketalouden yksikön sekä Oulun alueella toimivien finanssialan yritysten välistä työelämäyhteistyötä yrityksen näkökulmasta katsottuna. Tavoitteena oli löytää mikä yhteistyössä on hyödyllisintä, ja mitä kehitettävää yhteistyössä olisi.

Tämä tutkimus toteutettiin kyselymenetelmää hyödyntäen. Tutkimusta varten laadittiin kyselylomake, joka muodostettiin strukturoitua menetelmää mukaillen. Kyselylomake lähetettiin tutkimukseen valittujen henkilöiden sähköpostiin. Alun perin tutkimus olisi pitänyt toteuttaa itse paikanpäällä haastatellen, mutta aikatauluongelmien vuoksi jouduttiin turvautumaan sähköpostin välityksellä lähetettyyn kyselylomakkeeseen. Vastausprosentti sekä vastausten laajuus ja varmuus siitä, että kaikkiin kysymyksiin oltaisiin saatu vastaus, olisi varmasti ollut parempi mikäli haastattelut olisi suoritettu henkilökohtaisesti. Mutta kuitenkin tutkimuksen kannalta tärkeimpiin kysymyksiin saatiin vastaus.

Päätutkimusongelmana tässä tutkimuksessa oli, millaisena finanssialan yhteyshenkilöt kokevat nykyisen työelämäyhteistyön Liiketalouden yksikön kanssa. Tutkimuksesta selvisi, että finanssialan yhteyshenkilöt kokevat tämänhetkisen yhteistyön riittävänä, eikä yrityksillä ole resursseja lähteä suurempiin projekteihin mukaan. Yhteistyötä pidetään erityisen tärkeänä ja hyödyllisenä yritykselle, mutta nykyistä suurempaa panostusta ei vastausten perusteella yrityksellä ole mahdollista antaa.

Tutkimuksessa pyrittiin myös löytämään vastaus kahteen alatutkimusongelmaan, joista ensimmäinen oli, mistä yhteistyönmuodoista koetaan eniten olevan hyötyä ja mistä vähiten. Hyödyllisin yhteistyönmuoto on selkeästi ammattiharjoittelu, jonka kautta yritykset ovat usein saaneet harjoittelun ajaksi osaavia ja innokkaita työntekijöitä yrityksiinsä ja myöhemmin rekrytoitua harjoittelijat jopa vakituisiin työsuhteisiin. Toiseksi hyödyllisin yhteistyönmuoto on opinnäytetyö, josta yritys saa erilaista näkökulmaa,

esimerkiksi asiakastyytyväisyyskyselyiden kautta. Vastauksista ei tullut ilmi, mikä yhteistyönmuoto on hyödyttömin.

Toisena alatutkimusongelmana oli, mitä kehitettävää yhteistyössä on. Vastauksia analysoitaessa esiin nousi hyviä kehityskohtia. Suurimmaksi ja tutkimuksen tärkeimmäksi kehityskohteeksi nousi ammattiharjoittelun sijoittuvuus. Harjoittelun ajankohta opinnoissa sijoittuu yleensä syksylle, vaikka yrityksillä olisi tarve harjoittelijoille muinakin vuodenaikoina. Yrityksillä olisi tarve harjoittelijoille syksyn lisäksi myös esimerkiksi keväälle. Vastajat myös kaipasivat harjoittelujakson jälkeistä palautetta. Yritykset saavat harvoin palautetta opiskelijoilta tai opettajilta kun harjoittelujakso on ohi. Ilman palautetta yrityksetkään eivät voi kehittää harjoittelua. Yhtenä kehityskohteena mainittiin myös opettajien harjoittelujakso. Opettajat voisivat ehkä paremmin suunnitella opetuksen sisällön, jos heillä olisi ajankohtaista käytännön kokemusta alasta ja yrityksestä. Samalla opettajat näkisivät millaisiin tehtäviin opiskelijat opintojen jälkeen työllistyvät.

Huolestuttavinta vastauksia analysoitaessa oli huomata, että vastaukset koskivat vain ammattiharjoittelua, ja vain muutamissa vastauksissa mainittiin opinnäytetyö. Henkilökohtaisesti näen, että jo tämä kertoo yhteistyön ja yhteistyönmuotojen suppeudesta. On ymmärrettävää, että harjoittelujakso on yritykselle näkyvin yhteistyönmuoto, mutta samalla herää kysymys ovatko yritykset tietoisia muista vaihtoehdoista. Jos haastattelut olisi voitu toteuttaa kasvokkain, olisi haastateltaville varmasti saanut tuotua esille paremmin erilaisia yhteistyönmuotoja. Tutkimuksessa ei myöskään päästy hyödyntämään kaikkia teoriaperustassa esiteltyjä yhteistyönmuotoja.

Opinnäytetyölle varattiin reilusti aikaa, mutta aikataulusta huolimatta toteutus kuitenkin venyi pidemmälle. Opinnäytetyöhön ei valitettavasti voitu keskittyä yhtäjaksoisesti, sillä aikataulutus oli hankalaa kokopäiväisen työn ja opinnäytetyön tekemisen kanssa. Opinnäytetyöprosessissa työläisin vaihe oli teoriaperustan koostaminen, useiden teoksien, erilaisten julkaisujen ja tehtyjen tutkimuksien vuoksi. Aineistoa olisi ollut saatavilla paljon, ja aineistoa tutkiessa

törmäsi hyvin usein myös kasvatustieteelliseen kirjallisuuteen, joka toi oman haasteensa aiheessa pysymiseen.

Haastateltavia tässä tutkimuksessa olisi voinut olla enemmänkin, jotta tutkimuksesta olisi saatu kattavampi ja luotettavampi. Kuitenkin tutkimusongelmiin saatiin vastaus. Kehitysideoita voisi olla vielä enemmän, mutta laajuutta miettiessä, kehitysideoita oli riittävästi. Valitettavasti yhteistyöhenkilöitä ei ollut enempää käytettävissä. Jos tutkimukseen olisi otettu niitä henkilöitä, joilla ei ole kokemusta yhteistyöstä Liiketalouden yksikön kanssa, olisi tutkimuksen luonne ja tarkoitus voinut muuttua. Jatkotutkimuksia ajatellen olisi mielenkiintoista myös tutkia juuri niitä henkilöitä, joilla ei ole vielä kokemusta yhteistyöstä, ja tutkia esimerkiksi millaisia ennakkokäsityksiä heillä on työelämäyhteistyöstä.

Koska työelämäyhteistyö on käsitteenä laaja, on kyseisellä alueella vielä paljon tutkittavaa. Tämä tutkimus olisi helposti muunneltavissa esimerkiksi tutkimaan yhteistyötä opiskelijan näkökulmasta katsottuna. Jatkotutkimuksissa voitaisiin myös keskittyä pelkkään opinnäytetyön tai ammattiharjoitteluun ja kerätä aineistoa tutkimukseen opiskelijoilta, opettajilta sekä yrityksiltä.

LÄHTEET

Ammattikorkeakoululaki 9.5.2003/351

Ammattikorkeakoulutuksen työelämälähtöisyyden kehittäminen. 2009.
Hakupäivä 14.7.2011,
http://www.vtv.fi/files/1783/1882009_AMKkoulutuksen_tyoelamalahtoisyyden_kehittaminen_NETTI.pdf.

Elinkeinoelämän keskusliitto. Työtä tarjolla –mistä tekijät? 2006. Hakupäivä 15.1.2011,
http://www.erityispalvelut.fi/ek_suomeksi/ajankohtaista/tutkimukset_ja_julkaisut/ek_julkaisuarkisto/2007/15022007_tyovoimatiedustelu2006.pdf.

Eteläpelto, A & Rasku-Puttonen, H. 2005. Projektioppimisen haasteet ja mahdollisuudet. Teoksessa A. Eteläpelto & P. Tynjälä (toim), Oppiminen ja asiantuntijuus. Werner Söderström Osakeyhtiö.

Finanssialan Keskusliitto. 2011a. Hakupäivä 19.7.2011,
Http://www.fkl.fi/tietoa_meista/toimiala/Sivut/default.aspx.

Finanssialan Keskusliitto. 2012b. Hakupäivä 21.8.2012,
Http://www.fkl.fi/tietoa_meista/toimiala/pankit/Sivut/default.aspx.

Finanssialan Keskusliitto. 2012c. Hakupäivä 21.8.2012,
http://www.fkl.fi/tietoa_meista/toimiala/vakuutusyhtiot/Sivut/default.aspx.

Herranen, J. & Sirkkilä, H. 2008. Työelämälähtöisyydestä työelämäkeskeisyyteen. Teoksessa H. Kotila, A. Mutanen & M-L. Kakkonen (toim), Opetuksen ja tutkimuksen kiasma. Edita Publishing oy.

Hirsjärvi, S. Remes, P. & Sajavaara, P. 2009. Tutki ja kirjoita. Helsinki: Tammi.

Jobstep.net. Ammattikorkeakoulujen ura- ja rekryointipalvelu. 2011a.
Hakupäivä 10.7.2011,
<http://www2.jobstep.net/index.asp?id=2A9BC133D51E4F0296C7F3A9080FE8E0>.

Jobstep.net. Ammattikorkeakoulujen ura- ja rekryointipalvelu. 2011b.
Hakupäivä 10.8.2011,
http://www2.jobstep.net/modules/page/show_page.asp?id=04F997DEDB06462FBAFC9CAF77610429&tabletarget=data_1&MENU_1_activeclicked=E9C0F9F1964A4BE6A0A8A4CFA2D7CF89&MENU_1_open=true&pid=38F4318A40734B9E90CA7EEEF59E0858&layout=jobstep_tietopalvelu.

Jokinen, E. & Luoma-Keturi, N. 2006. Elinikäisestä oppimisesta välineitä itsensä toteuttamiseen työelämässä. Teoksessa J. Mäkinen, E. Olkinuora, R. Rinne & A. Suikkanen (toim), Elinkautisesta työstä elinikäiseen oppimiseen. PS-kustannus.

Kangasniemi, E. 2002. Ammattikorkeakoulut opetushenkilöstön näkökulmasta. Teoksessa J-P. Liljander, Omalla tiellä, ammattikorkeakoulut kymmenen vuotta. Edita Publishing Oy.

Kinnunen, J. 2002. Ammattikorkeakoulujen tutkimus- ja kehitystoiminta tekniikan alalla. Teoksessa J-P. Liljander, Omalla tiellä, ammattikorkeakoulut kymmenen vuotta. Edita Publishing Oy.

Kontkanen, E. 2009. Pankkitoiminnan käsikirja. Vammalan Kirjapaino Oy. Vammala.

Kvalitatiivinen tutkimus, Taloustutkimus Oy. 2007. Hakupäivä 30.10.2011,
http://www.taloustutkimus.fi/tuotteet_ja_palvelut/tiedonkeruuratkaisut_ja_monitila/kvalitatiivinen_tutkimus/.

Lambert, P. 2001. Oppimistehtävät kehittävän siirtovaikutuksen tuottajina. Teoksessa T. Tuomi-Gröhn & Y. Engeström (toim). Koulun ja työn rajavyöhykkeellä, uusia työssä oppimisen mahdollisuuksia. Yliopistopaino.

Marttila, L. 2008. Ammattikorkeakoulu yrityksen yhteistyökumppanina. Teoksessa H. Kotila, A. Mutanen & M-L. Kakkonen (toim), Opetuksen ja tutkimuksen kiasma. Edita Publishing oy.

Opetus- ja kulttuuriministeriö. Ammattikorkeakoulutus ja sen kehittäminen. 2006. Hakupäivä 17.1.2011.
<http://www.minedu.fi/OPM/Koulutus/ammattikorkeakoulutus/?lang=fi>.

Opetusministeriö. Koulutus ja tutkimus 2007-2012. 2008. Hakupäivä 18.1.2011,
<http://www.minedu.fi/export/sites/default/OPM/Julkaisut/2008/liitteet/opm09.pdf>.

Oulun seudun ammattikorkeakoulu. 2011a. Hakupäivä 13.7.2011.
[Http://intraweb.students.oamk.fi/tietoa_opiskelusta/tyoelamayhteistyo/](http://intraweb.students.oamk.fi/tietoa_opiskelusta/tyoelamayhteisty/).

Oulun seudun ammattikorkeakoulu. 2011b. Hakupäivä 13.7.2011,
http://intraweb.students.oamk.fi/tietoa_opiskelusta/opinnaytetyo/.

Oulun seudun ammattikorkeakoulu. 2011c. Hakupäivä 13.7.2011,
http://intraweb.students.oamk.fi/tietoa_opiskelusta/harjoittelu/.

Oulun seudun ammattikorkeakoulu. 2011d. Hakupäivä 10.8.2011,
http://www.oamk.fi/yhteistyö_ja_palvelut/alumnit/.

Oulun seudun ammattikorkeakoulu. 2011e. Hakupäivä 10.8.2011,
http://www.oamk.fi/yhteistyö_ja_palvelut/tki/.

Rask, M. 2002. Ammattikorkeakoululaitoksen vakiintuminen ja uuden haasteet. Teoksessa J-P. Liljander, Omalla tiellä, ammattikorkeakoulut kymmenen vuotta. Edita Publishing Oy.

Riissanen, R. 2008. Tutkimus- ja kehitystyön ja opetuksen liitto. Teoksessa. H. Kotila, A. Mutanen & M-L. Kakkonen (toim). Opetuksen ja tutkimuksen kiasma. Edita Publishing Oy.

Ruohotie, P. 2002. Kvalifikaatioiden ja kompetenssien kehittäminen ammattikorkeakoulun tavoitteena. Teoksessa J-P. Liljander, Omalla tiellä, ammattikorkeakoulut kymmenen vuotta. Edita Publishing Oy.

Saaranen-Kauppinen, A. & Puusniekka, A. 2006. KvaliMOTV - Menetelmäopetuksen tietovaranto. Hakupäivä 18.8.2012, http://www.fsd.uta.fi/menetelmaopetus/kvali/L7_3_4.html.

Salonen, P. 2009. Työelämäyhteydet ammattikorkeakouluissa 2008. Keski-Pohjanmaan ammattikorkeakoulu.

Tuomi-Gröhn, T. & Engeström, Y. 2001. Koulun ja työn rajavyöhykkeellä. Yliopistopaino.

Tynjälä, P. 2005. Konstruktivistinen oppimiskäsitys ja asiantuntijuuden edellytysten rakentaminen koulutuksessa. Teoksessa A. Eteläpelto & P. Tynjälä (toim), Oppiminen ja asiantuntijuus. Werner Söderström Osakeyhtiö.

Tynjälä, P. Välimaa, J. & Murtonen, M. (toim). 2004. Korkeakoulutus, oppiminen ja työelämä: pedagogisia ja yhteiskuntatieteellisiä näkökulmia. Jyväskylä: PS-kustannus.

Valtiontalouden tarkastusviraston tuloksellisuustarkastuskertomus 188/2009.

Valtioneuvoston asetus ammattikorkeakouluista 352/2003:24.

Vesterinen, P. 2001. Projektiopiskelu- ja oppiminen ammattikorkeakoulussa. Hakupäivä 13.7.2011, <https://jyx.jyu.fi/dspace/bitstream/handle/123456789/13343/9513911691.pdf?sequence=1>.

LIITTEET

HAASTATTELULOMAKE

LIITE 1

Kiitos kun osallistutte Oulun seudun ammattikorkeakoulun Liiketalouden yksikön työelämäyhteistyön kehittämiseen. Vastaustulokset käsitellään luottamuksella sekä anonyymisti, haastateltavan taikka yrityksen nimeä ei mainita missään vaiheessa tutkimusta.

TAUSTAA

1. Minkä kokoisessa organisaatiossa työskentelet?
2. Kuinka kauan yhteistyönne Liiketalouden yksikön kanssa on kestänyt?

YHTEISTYÖNMUODOT

3. Oletko tehnyt yhteistyötä Liiketalouden yksikön kanssa?
  - Jos olet, millaisia yhteistyömuotoja on ollut? (Opinnäytetyö, harjoittelu, projektit, vierailut koululle/ vierailut organisaatioonne yms)
4. Millaisia kokemuksia eri yhteistyömuodoista teillä on ollut?
  - Onko jokin muoto erityisen hyvä/ hyödytön?
  - Toiveita yhteistyön muodoiksi?
5. Oletteko tarjonneet koululle erilaisia projekteja? (mm. asiakastytyväisyyskyselyt/kehittämiprojektit/opinnäytetyön aiheita/harjoittelupaikkoja)
6. Millaisia resursseja mielestäsi organisaatiolta vaaditaan yhteistyössä toimimiseen?
  - Onko teillä ilmennyt esteitä yhteistyön toteuttamiselle?
7. Onko ilmennyt ongelmia/puutteita eri yhteistyömuodoissa?
  - Jos on, niin millaisia?
8. Miten koette, millaista hyötyä yhteistyö Liiketalouden yksikön kanssa on tuonut organisaatioonne?
  - Kehitettävää?

OPISKELIJAT

9. Kuinka monta harjoittelijaa/opinnäytetyön tekijää yrityksellänne on ollut/vuosi?
  - Onko se mielestänne sopiva määrä?
10. Millaisia opiskelijoita haette harjoitteluun?
11. Harjoittelun ajankohta on yleensä syksyllä, olisiko tarvetta muina vuoden aikoina?
12. Millaisia kokemuksia opiskelijoista on ollut?
  - mm. käytännön osaaminen, tiedot & taidot yms.
13. Oletteko tarjonneet palkkaa/korvausta opinnäytetyön tekijöille/harjoittelijoille?

- Kuinka opiskelijat ovat suhtautuneet palkkaan/ palkattomuuteen?
14. Miten olette kokeneet hyötyväne opiskelijoista?
- harjoittelijat/opinnäytetöiden tekijät
15. Onko ollut negatiivisia kokemuksia yhteistyöstä opiskelijoiden kanssa?
- Jos on, niin millaisia, ja missä tilanteissa ongelmat ovat ilmenneet?
Miten mahdolliset ongelmat on saatu ratkottua?

OPETTAJAT

16. Oletteko tehneet yhteistyötä Liiketalouden yksikön opettajien kanssa?
- Jos olette niin millaisia?
  - Millaista hyötyä koette saavanne yhteistyöstä opettajien kanssa?
17. Haluaisitteko jatkossa enemmän/vähemmän yhteistyötä opettajien kanssa?
- Millaisia yhteistyömuotoja heidän kanssaan toivoisitte?
18. Kuinka mielestäsi opettajat ovat osallistuneet esim. harjoittelijoiden/opinnäytetyön tekijöiden ohjaukseen?
19. Onko mielestäsi opettajat helposti saavutettavissa?
20. Onko ilmennyt ongelmia esim. tiedon saannissa, saavutettavuudessa?
21. Mitä mielestäsi voisi kehittää opettajien ja organisaation välisessä yhteistyössä?

KOULU

22. Onko mielestänne yhteistyö Liiketalouden yksikön kanssa tärkeää?
23. Tiedätkö mitä palveluita Liiketalouden yksikkö tarjoaa?
24. Kuinka hyvin mielestäsi tunnet Liiketalouden yksikköä?
- Sijainti, www-sivut, saavutettavuus
25. Oletko joutunut ottamaan yhteyttä Liiketalouden yksikköön?
- Kuinka se mielestäsi sujui? Oliko yhteydenotolla haluttu lopputulos?
  - Jos et ole ollut koululle yhteyksissä, tiedätkö ketä koululla lähestyisit?
26. Miten mielestäsi yhteydenpito ja yhteistyö organisaation ja koulun välillä toimii?
27. Mitkä ovat yleisimmät muodot yhteydenpidossa?
- Mitkä olisivat mieluisimmat yhteydenpidon muodot?
28. Onko mielestänne Liiketalouden yksikkö ollut aktiivisena osapuolena?
- Tarpeeksi/vähän?
29. Mitä yhteistyö on tuonut yritykseenne?
30. Olisiko mielestäsi koulun ja organisaation välisessä toiminnassa jotain kehitettävää?